

۱۵۰ ۱۱ ۲۱

دیپلماسی مبارزه با مواد مخدر

تالیف

شهنام استنج

انتشارات آثار فکر

تهران - ۱۳۹۶

پنداره‌ها و روش‌های پژوهش در اسلام‌شناسی

www.ketab.ir

سرشناسه	دسترنج، شهرام، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	دیپلماسی مبارزه با مواد مخدر / تالیف شهرام دسترنج.
مشخصات نشر	تهران: آثار فکر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۳۲ ص: مصور.
شابک	978-600-7492-94-9
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص [۲۲۳] - ۲۳۲.
یادداشت	کتاب حاضر در اصل پایان‌نامه نویسنده در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه آزاد اسلامی واحد آشتیان است.
موضوع	مواد مخدر -- جنبه‌های سیاسی
موضوع	-- Political aspects Narcotics
موضوع	مواد مخدر -- قاچاق -- جنبه‌های سیاسی
موضوع	aspects Drug traffic -- Political
موضوع	مواد مخدر -- ایران
موضوع	Narcotics -- Iran
رده بندی کنگره	HV ۱۳۹۶۵۸۰۱ / د۴۵۵۹
رده بندی دیویی	۲۹۳/۳۶۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۶۸۰۹۴۴

بسم الله الرحمن الرحيم

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲۹، ورودین، خیابان شهید وحید نظری،

پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶۶۹۶۷۳۵۵ و ۶۶۴۸۰۸۸۲ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

دیپلماسی مبارزه با مواد مخدر

تالیف: شهرام دسترنج

ناشر: انتشارات آثار فکر

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

طراح جلد: ولی الله نادری

چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۲-۹۴-۹

قیمت ۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	بخش ۱: دیپلماسی مواد مخدر
۱۳	فصل اول: مبانی نظری: تعاریف، دیدگاهها و نظریات
۳۳	فصل دوم: دیپلماسی
۵۳	فصل سوم: وسعت مواد مخدر در ایران و جهان
۷۵	فصل چهارم: جایگاه ایران در امر مبارزه با مواد مخدر در نظام بین الملل
۱۰۳	بخش ۲: دیپلماسی مواد مخدر جمهوری اسلامی ایران
۱۰۷	فصل پنجم: تهدیدها و فرصت ها در حوزه مواد مخدر
۱۳۱	فصل ششم: همکاری های منطقه ای و رامنطقه ای ایران در حوزه مواد مخدر
۱۴۵	فصل هفتم: جایگاه ایران در مبارزه جهانی با مواد مخدر
۱۷۷	فصل هشتم: جایگاه مبارزه با مواد مخدر در استراتژی منطقه ای جمهوری اسلامی ایران
۱۹۹	بخش ۳: نتیجه گیری و پیشنهادات
۲۰۱	فصل نهم: نتیجه گیری
۲۱۵	فصل دهم: یافته های تحقیق و پیشنهادات
۲۲۳	فهرست منابع

مقدمه

معضل موادمخدر در حال حاضر از عمده‌ترین دغدغه‌ها و معضلات پیش‌روی جوامع بشری است. افزایش وابستگی متقابل کشورها، بر موادمخدر نیز همانند بسیاری از مقوله‌های مرتبط با زندگی نوع بشر اثرگذار شده و دغدغه‌های قومی و ملی را شکلی جهانی بخشیده است. از همین روست که شاهدیم معضل موادمخدر از قالب سنتی خود در کلیه ابعاد خارج شده و روند بسیار پیچیده‌ای به خود گرفته، به نحوی که سازمان ملل متحد آن را از جمله جرایم سازمان‌یافته اعلام و در کنار سه بحران بزرگ هسته‌ای، انفجار جمعیت و محیط زیست قرار داده است. از طرفی ارزش افزوده فراوان ناشی از قاچاق موادمخدر موجب گرایش گروه‌های تروریستی و مافیایی به سمت تولید و ترانزیت این مواد گردیده چنان که هم‌اکنون گردش مالی موادمخدر بعد از تجارت اسلحه، بیشترین رقم را در سال به خود اختصاص داده است.

بدیهی است، متأثر از پدیده فوق یعنی رشد وابستگی متقابل دولت‌ها و حرکت به سمت جهانی‌شدن از مسیر رشد همکاری‌های منطقه‌ای و فامنطقه‌ای که بخش وسیعی از مفاهیم مرتبط با مقوله‌های اقتصاد، فرهنگ و سیاست را دستخوش تغییر نموده، حاکمیت ملی دولت‌ها نیز از این تحولات مصون نمانده و بهره‌مرزهای ملی از شکل مطلق گذشته به درآمده و روز به روز متزلزل‌تر از قبل رخ می‌نماید؛ در این میان موقعیت خاص ژئوپلیتیکی کشورمان و همسایگی با بزرگترین تولیدکنندگان موادمخدر، دارا بودن سهل‌الوصول‌ترین محورهای مواصلاتی بین‌کانون‌های عمده تولید و مصرف در شرق و غرب خود، وجود بحران‌های سیاسی و اجتماعی طولانی‌مدت در غالب کشورهای همسایه، بی‌ثباتی‌های مذکور را تشدید نموده است.

قرار گرفتن ایران در موقعیت خاص ژئوپولیتیکی به عنوان حلقه واسط دو قطب تولید و مصرف، کشف بیش از ۹۰ درصد تریاک جهان و درصدهای قابل توجهی از دیگر مواد که نام ایران را برابر اعلام رسمی سازمان ملل متحد به عنوان «پرچمدار مبارزه با مواد مخدر جهان» مطرح نموده و نیز سرمایه گذاری های انسانی و مادی بسیاری که در راه انسداد مرزها و مبارزه امنیتی - انتظامی با بلیه عظیم مواد مخدر صورت گرفته، فرصت های متعددی را از حیث تسهیل در تحقق منافع ملی و پیش برد سیاست خارجی فراوری دستگاه دیپلماسی کشور قرار داده است. از همین روست که شناخت تهدیدات و فرصت های موجود در این وادی، محور اصلی کتاب حاضر قرار گرفته تا به این بینش ها دست یابد که با دیپلماسی نوین که دیگر محدود و محصور در مؤلفه های سنتی موضوع - که ذاتاً با بازی سیاسی و دیپلماتیک همراه بود - نیست، دیپلماسی مواد مخدر تا چه حد در درجه دست اندرکاران دستگاه سیاست خارجی کشور قرار گرفته است؟ «دیپلماسی مواد مخدر» از چه جایگاهی در عرصه سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است و تا چه حد می تواند تأمین کننده منافع ملی و اهداف سیاست خارجی کشور باشد؟ آیا «دیپلماسی مواد مخدر» می تواند کمبودها و نارسایی های موجود در دیگر عرصه های سیاست خارجی کشور را پوشش داده و تهدیدات موجود را به فرصت مبدل نماید؟ در نهایت اینکه مبارزه با مواد مخدر حاوی چه فرصت ها و چالش هایی برای جمهوری اسلامی ایران در عرصه نظام بین الملل است؟

کتاب حاضر در مقام پاسخگویی به سوالات فوق از دو بخش اساسی تشکیل شده است. بخش اول با عنوان دیپلماسی مواد مخدر شامل سه فصل به شرح زیر است: فصل اول با عنوان «دیپلماسی» مفاهیم دیپلماسی را در قالبی تئوریک شرح داده و تحول تاریخی آنرا بیان نموده و ارتباط آنرا با سیاست خارجی توضیح می دهد. در فصل دوم وضعیت مواد مخدر در ایران و جهان مورد بررسی نسبتاً مبسوط قرار گرفته است و در فصل سوم به بحث و بررسی پیرامون جایگاه مبارزه با مواد مخدر ایران در نظام

بین‌الملل پرداخته و ضمن تحلیل موضوع، ارتباط سیاست و مواد مخدر در دو بعد مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش دوم «دیپلماسی مواد مخدر جمهوری اسلامی ایران» به چالش کشیده شده است. در فصل چهارم تلاش به عمل آمده تا مهمترین تهدیدها و فرصت‌های موجود در حوزه مواد مخدر احصاء و مورد بررسی قرار گیرد. همکاری‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در این حوزه موضوع فصل چهارم این کتاب است. در فصل پنجم موقعیت کشورمان در مقوله مبارزه با مواد مخدر در سطح نظام بین‌الملل، گسترش سطح همکاری و همگرایی منطقه‌ای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است و بر پایه مباحث مطرح شده در فصل ششم «جایگاه مبارزه با مواد مخدر در استراتژی منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران» مورد بررسی قرار گرفته است. و فصل آخر شامل نتایج و آرایه راهکارها و پیشنهادها است که می‌تواند مورد توجه و نقد قرار گیرد.

در خاتمه یادآوری می‌شود که این کتاب نتیجه یک تحقیق دانشگاهی است که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد آشنان، بنواز پایان نام دوره کارشناسی ارشد آرایه شده است که نتایج تحقیق با یک بازنگری کلی، تغییراتی در محتوای آن بصورت کتاب آرایه می‌شود.